

Рейтинговий звіт ODSA-005-024 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Одеса
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	21.07.2016 р.
Дата оновлення:	01.12.2020 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за I півріччя 2020 року та очікуваних показників у 2020 році, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Одеською міською радою, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.07.2016	08.12.2016	18.05.2017	08.12.2017	22.05.2018	11.12.2018
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Дата	21.05.2019	12.12.2019	11.06.2020	01.12.2020
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «->» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Одеси підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Одеси (без урахування трансфертів) у розрахунку на одного мешканця в I півріччі 2020 року перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 10,2%) та показники багатьох міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- зростанням обсягів податкових надходжень протягом 2015-2019 рр. та I півріччя 2020 року та достатніми показниками ліквідності;
- диверсифікацією господарського комплексу міста за видами економічної діяльності, а також низьким рівнем концентрації надходжень до бюджету за основними платниками податків та інших обов'язкових платежів;
- помірною чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом з метою оптимізації його обсягу й структури та доброю кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу м. Одеси обмежується:

- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- погіршенням макроекономічної ситуації внаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину для запобігання поширенню коронавірусного захворювання COVID-19 та впливом негативних чинників на фінансовий ринок, економіку країни в цілому та соціально-економічний розвиток окремих громад, стан державних та місцевих фінансів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Одеса – місто обласного значення, адміністративний центр Одеської області, важливий промисловий, науковий, фінансовий, транспортний, туристичний та культурний центр на території України. Територія міста, що розташовано на північно-західному узбережжі Чорного моря, охоплює 162,42 кв. км. Протягом I півріччя 2020 року межі міста не переглядалися. Адміністративно територія міста поділяється на 4 райони: Київський, Малиновський, Приморський та Суворовський. Районні у місті ради не створені.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Одеси

Назва показника	2016	2017	2018	2019	I півр. 2020	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	1 010,8	1 011,5	1 013,2	1 017,7	1 017,1	99,9
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	245,1	246,6*	248,6*	247,7*	245,9*	99,2
Середньомісячна заробітна плата, грн.	5 051,0	6 761,9*	8 235,9*	9 533,0*	9 969,0*	104,6
Заборгованість з виплати заробітної плати (станом на кінець звітного періоду), млн. грн.	45,1	45,8	44,2	32,2	37,8	117,4
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	21 612,3	25 862,6	28 218,0	33 068,9	16 137,2	97,4**
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	8 153,4	11 597,3	11 419,3	11 963,7	н/д	н/д
Прямі іноземні інвестиції (станом на кінець звітного періоду), млн. доларів США	533,6	476,8	511,3	551,9	н/д	н/д
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	1 513,1	1 883,6	2 070,3	2 272,0	1 047,3	118,6**
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	263,0	420,0	282,6	500,8	104,9	44,3**
Доходи бюджету, млн. грн.	7 422,1	9 335,2	10 754,6	11 292,5	4 814,8	85,8**
Видатки бюджету та кредитування, млн. грн.	7 410,2	10 264,1	11 349,6	12 175,0	4 750,4	89,1**
Прямий борг (без врахування позик з Єдиного казначейського рахунку), млн. грн.	0,0	509,0	1 007,6	1 913,9	1 892,7	98,9

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Одеській області, що починаючи з 01.01.2017 р. надаються окремо за кожний квартал

** темп росту до відповідного періоду 2019 року

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (1 017,1 тис. осіб станом на 01.07.2020 р.) Одеса належить до великих міст України. Протягом I півріччя 2020 року чисельність наявного населення зменшилась на 0,6 тис. осіб унаслідок природного скорочення. Сальдо міграційного приросту населення, як і в попередніх періодах, було позитивним. Зважаючи на структуру економіки Одеси, ринок праці міста достатньо диверсифікований як за видами економічної діяльності, так і за основними роботодавцями. Рівень зайнятості населення в місті у I півріччі 2020 року залишався високим – питома вага зайнятих на підприємствах основного кола статистичної

звітності у загальній чисельності наявного населення міста Одеса становила 24,2% та перевищувала відповідний показник по Україні в цілому в 1,3 рази. Значна чисельність мешканців міста зайнята також у малому та середньому бізнесі – майже 14% наявного населення міста. З другої половини березня 2020 року в Україні було запроваджено карантин з метою запобігання поширенню коронавірусу, що мало наслідком обмеження на роботу підприємств торгівлі, транспорту та сектору послуг, та суттєво впливало на показники ринку праці. Розвиток ринку праці м. Одеси характеризувався зменшенням середньооблікової чисельності зайнятих на підприємствах основного кола статистичної звітності у II кварталі 2020 року.

Розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Одеси у I півріччі 2020 року за розрахунками рейтингового агентства становив 9 969,0 грн., що перевищує середньообласний показник, проте на 8,8% нижче середнього значення по країні (у 2019 році – нижче на 9,2%). При цьому за II квартал 2020 року середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств по місту становила 9 917 грн., що на 4,5% більше, ніж у II кварталі 2019 року (9 492 грн.). Співвідношення обсягу боргу за виплатою заробітної плати працівникам міста до середньомісячного фонду оплати праці становило 1,5%, що відповідає низькому рівню заборгованості.

Динаміка рівня оплати праці впливає на обсяги надходжень податку на доходи фізичних осіб (найвагоміше джерело наповнення бюджету міста). Обсяги надходжень податку на доходи фізичних осіб у поточному році зростали, хоча й нижчими темпами, ніж у 2019 році. У I півріччі 2020 року приріст до відповідного показника у I півріччі 2019 року становив 4,9%, рівень виконання плану (з урахуванням змін) у січні-червні був невисоким – 41,7% планового річного показника на 2020 рік.

Економічний потенціал Одеси характеризується багатогалузевою промисловістю, розгалуженою транспортною мережею та розвиненим портовим господарством. Крім того, місто має широкую мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності високий, відсутня суттєва залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних підприємств чи груп компаній або підприємств однієї галузі.

Найбільшу питому вагу за обсягами сплати обов'язкових платежів до загального фонду бюджету міста зберігали підприємства транспортного комплексу, промислові підприємства, установи бюджетної сфери (державне управління, освіта, охорона здоров'я, надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту), фінансові установи, підприємства торгівлі. Надходження кожного з основних платників у I півріччі 2020 року не перевищували 1,5% доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів), суттєва залежність бюджету від окремих основних платників податків відсутня.

Рівень соціально-економічного розвитку та інвестиційний потенціал міста, як і в попередніх періодах, були високі. Чутливість господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків залишається помірною. У поточному році на соціальний та економічний розвиток міста значною мірою впливають несприятливі макроекономічні умови внаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину, що позначається також на динаміці доходної частини

бюджету міста та чинить тиск на видаткову частину внаслідок необхідності збільшення фінансування окремих галузей та антикризових заходів.

Промисловість займає важливе місце у місцевій економіці як з точки зору формування та розвитку ринку праці, так і наповнення бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів. Промисловий комплекс міста Одеса достатньо диверсифікований та нараховує близько 600 підприємств. Як і раніше, провідними галузями промислового комплексу міста залишалися: машинобудування, харчова промисловість, виробництво металевої продукції, виробництво іншої неметалевої продукції, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Промисловий комплекс Одеси (з огляду на його високу диверсифікацію за галузями та підприємствами) менше залежав від впливу негативних чинників, що обмежують розвиток галузі. Обсяги реалізації промислової продукції підприємствами міста протягом 2015-2019 рр. зростали та в окремі періоди перевищували відповідні темпи зростання по країні в цілому. Протягом I півріччя 2020 року вплив пандемії COVID-19 на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста був значним, на обсяги надходжень податків та зборів до бюджету міста Одеси – помірним. За результатами січня-червня 2020 року темпи росту обсягів реалізації уповільнились – підприємствами міста було реалізовано промислової продукції на 16,1 млрд. грн., що на 2,6% менше за відповідний показник у I півріччі 2019 року. Середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на 1 мешканця міста, як і в попередніх періодах, був нижчим за аналогічний показник по країні – на 41,6% у I півріччі 2020 року (на 45,1% у 2019 році).

Транспортний комплекс є однією зі стратегічних галузей міста Одеса. На території міста діють найбільший морський порт в Україні, залізничний вокзал, автовокзал та автостанції, потужна система громадського транспорту, поблизу міста функціонує міжнародний аеропорт. Одеський морський торговельний порт залишається одним із лідерів за обсягами перевалки вантажів серед портів України та найкрупнішим пасажирським портом у Чорному морі. Обсяги переробки вантажів Одеським морським торговельним портом у I півріччі 2020 року, на відміну від 2019 року, несуттєво скоротились. За результатами січня-червня поточного року стивідорними компаніями в Одеському морському торговельному порту було перероблено 12,03 млн. тонн вантажів, що на 0,4% менше, ніж у I півріччі 2019 року. В номенклатурі вантажопотоків провідні позиції по тоннажу займають хлібні вантажі, контейнери та чорні метали. Найбільшими за кількістю перероблених вантажів серед стивідорних компаній порту є ТОВ «Бруклін-Київ» (оператор причалів Хлібної гавані), ТОВ «КТО» (оператор контейнерного терміналу на Карантинному молу, входить до німецького логістичного холдингу NHLA) та ТОВ «Бруклін-Київ Порт» (оператор контейнерного терміналу Хлібної гавані).

Важливе місце в транспортному комплексі м. Одеси займає регіональна філія «Одеська залізниця» ПАТ «Укрзалізниця», географічне положення, а також конфігурація напрямків і ділянок якої визначають її важливе транзитне й транспортне значення. Одеська залізниця обслуговує територію Одеської, Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської, Черкаської, Дніпропетровської та Вінницької областей та є природним монополістом у даних регіонах. Міжнародний аеропорт «Одеса» є третім за обсягами пасажиропотоку в Україні та пов'язаний повітряними лініями з багатьма містами України, СНД, країнами Євросоюзу, Азії та Африки. Слід

зауважити, що у поточному році на результати роботи Одеської залізниці та Міжнародного аеропорту «Одеса» значною мірою впливають обмеження пасажирських залізничних та авіаційних перевезень через запровадження карантину з середини березня 2020 року для запобігання розповсюдженню коронавірусного захворювання COVID-19.

У місті функціонує розвинута система громадського транспорту, яка включає різні види транспорту: автобуси, тролейбуси, трамваї. Проблеми, пов'язані з необхідністю оновлення та капітального ремонту об'єктів транспортної інфраструктури, оновлення рухомого складу та встановлення економічно обґрунтованих тарифів на проїзд, зберігаються. З міського бюджету щорічно виділяються кошти на проведення робіт, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг. За участі міської влади в м. Одесі було реалізовано інвестиційний проєкт «Оновлення міського електротранспорту міста Одеса» та проводиться робота щодо реалізації спільного з Європейським інвестиційним банком проєкту «Магістральний трамвайний маршрут прямого сполучення «Північ-Південь». Крім того, у поточному році, як і в попередньому періоді, міська рада виділяла кошти з місцевого бюджету на фінансову підтримку підприємств електротранспорту з метою компенсації втрат та для безперервного функціонування міського електротранспорту, який здійснює також й перевезення пільгових категорій населення.

Чутливість промислового комплексу м. Одеси до змін зовнішньоекономічної цінової кон'юнктури, світового попиту на продукцію та зовнішньоторговельної політики Уряду є помірною. У 2016-2019 роках та I півріччі 2020 року обсяги зовнішньоторговельного товарообороту в м. Одесі зростали. За результатами I півріччя 2020 року обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств Одеси склав 1 047,3 млн. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця поступається відповідному середньому показнику по країні. У I півріччі 2020 року мало місце зростання експорту та імпорту товарів (на 14,9% та 20,7% відповідно). Як і в попередніх періодах, сальдо зовнішньої торгівлі товарами мало негативне значення. Головними статтями експорту товарів підприємств міста є: зернові культури (34,3% експортних поставок у 2019 році), а також машини та обладнання, жири та олії тваринного або рослинного походження, готові харчові продукти, недорогоцінні метали та вироби з них, їстівні плоди та горіхи, насіння і плоди олійних рослин. У I півріччі 2020 року, порівняно з відповідним періодом 2019 року, експорт послуг збільшився на 3%, імпорт – зменшився на 2,9%. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами традиційно має позитивне значення, що пов'язано з діяльністю міжнародного аеропорту та морського порту, а також підприємств, що надають транспортні та складські послуги на території порту.

Інвестиційна активність на території міста Одеса значною мірою визначається підприємствами транспортного комплексу. Крім того, Одеська міська рада щорічно здійснює суттєвий обсяг капіталовкладень на оновлення міської інфраструктури, будівництво, реконструкцію та ремонт об'єктів освіти, охорони здоров'я, комунального господарства, культурно-побутового та іншого призначення, підвищення ефективності громадського транспорту тощо. Динаміка розвитку будівельної галузі міста Одеса протягом I півріччя 2020 року була позитивною. Обсяги виробленої будівельної продукції підприємствами м. Одеси у січні-червні 2020 року становили 5 556,9 млн. грн. (84,1% від загальнообласного обсягу), що у фактичних

цінах (без коригування на інфляційну складову) на 18,4% більше, ніж у відповідному періоді 2019 року.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Одеси, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада проводить роботу в напрямку покращення стану житлово-комунального господарства міста, відновлення міської інфраструктури, поліпшення надання послуг та зменшення енергоспоживання в бюджетній сфері. З метою реалізації важливих для міста проєктів у сферах комунального господарства та енергоефективності Одеська міська рада залучає позикові кошти до бюджету розвитку та співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями щодо реалізації спільних проєктів. Значний обсяг коштів бюджету спрямовується на будівництво, реконструкцію та ремонт об'єктів освіти, охорони здоров'я, комунального господарства, культурно-побутового й іншого призначення. Місто реалізовує проєкти у житлово-комунальній сфері та здійснює капіталовкладення на оновлення транспортної інфраструктури. У I півріччі 2020 року з бюджету міста також виділялись кошти на фінансову підтримку КП «Теплопостачання міста Одеси» з метою забезпечення його належної діяльності.

Протягом аналізованого періоду рівень проплати населення за житлово-комунальні послуги був нижчим за 100%, загальний обсяг заборгованості населення за окремими видами житлово-комунальних послуг (з теплопостачання, а також водопостачання та водовідведення) дещо збільшився та у розрахунку на 1 мешканця становив 745,1 грн., що, враховуючи динаміку зростання вартості енергоносіїв, відповідало помірному рівню боргу.

Одеська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Одеси перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом I півріччя 2020 року міська влада здійснювала приватизацію об'єктів, які належать до комунальної власності територіальної громади та продаж земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Надходження від оренди землі та комунального майна, як і раніше, залишаються важливими джерелами надходжень загального фонду. На динаміку надходжень орендної плати у поточному році суттєво впливали несприятливі макроекономічні умови внаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину, а також пільги, що надавалися орендарям у цей період. Загалом, за результатами I півріччя 2020 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів зменшилась та становила 7,2% (8,2% у 2019 році).

Бюджет міста

Бюджет м. Одеси – бюджет місцевого самоврядування. Одеса є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Одеса забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Одеси формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Динаміка доходної частини бюджету міста Одеса протягом 2012-2019 рр. була позитивною та в окремих періодах темпи зростання доходів (без урахування трансфертів) перевищували відповідні показники в середньому по місцевих бюджетах. У I півріччі 2020 року, з огляду на вплив несприятливих макроекономічних умов унаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину, динаміка доходів бюджету уповільнилась – обсяг доходів бюджету міста (без урахування трансфертів) скоротився на 1% до відповідного періоду попереднього року. При цьому обсяг податкових надходжень, як і в попередніх періодах, зростає.

Рівень бюджетної забезпеченості зберігався на високому рівні у порівнянні з іншими містами країни – співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах в цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету у I півріччі 2020 року становило 110,2% (109,4% у 2019 році), що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Для бюджету міста Одеса характерним є низький рівень концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду як за основними галузями, так і основними платниками податків. Суттєва залежність бюджету від окремих основних платників податків відсутня. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Починаючи з 01.01.2015 р. м. Одеса зберігає статус міста-донора. Зважаючи на те, що в попередніх бюджетних періодах по місту Одеса обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб у розрахунку на 1 мешканця перевищував середній показник по країні, з бюджету міста в 2015-2019 рр. перераховувалась реверсна дотація (вилучення). Бюджетом міста на 2020 рік передбачено перерахування реверсної дотації в обсязі 331,06 млн. грн. (на 8,5% більше, ніж у минулому році), з яких у I півріччі 2020 року було перераховано 165,53 млн. грн. (50% річного плану).

Бюджет м. Одеси за результатами виконання в I півріччі 2020 року, як і в попередньому бюджетному періоді, мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним та спеціальним фондами. Бюджет міста за підсумками I півріччя 2020 року виконано з профіцитом обсягом 64,36 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 739,84 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 675,48 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду, залишки бюджетних коштів та надходження коштів

внутрішніх запозичень, залучених до бюджету розвитку. Крім того, у I півріччі 2020 року здійснювались витрати на погашення внутрішнього та зовнішнього боргу.

За результатами I півріччя 2020 року, показники ліквідності перебували на високому рівні за загальним та спеціальним фондами. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста не залучалися короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів за загальним фондом.

Протягом I півріччя 2020 року до доходної частини бюджету міста надійшло 4 814,8 млн. грн., що на 14,2% менше, ніж обсяг відповідних надходжень у I півріччі 2019 року. При цьому обсяг власних доходів місцевого бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів) скоротився на 1% до відповідного показника у I півріччі 2019 року. Зменшення обсягу доходної частини бюджету міста Одеса було зумовлено погіршенням динаміки неподаткових надходжень, а також суттєвим зменшенням надходжень трансфертів з інших бюджетів через зміни бюджетного законодавства. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Одеси, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів. За результатами I півріччя 2020 року динаміка надходжень за більшістю основних власних джерел наповнення бюджету міста уповільнилась, рівень виконання річного плану за доходами загального та спеціального фондів був невисоким. Річний план на 2020 рік за доходами у цілому було виконано в січні-червні на 45,3%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 45,4%, спеціального фонду – на 44,4%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Одеса за результатами I півріччя 2020 року становив 4 748,4 млн. грн., що на 11% менше відповідного показника попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2020 рік план за видатками бюджету було виконано на 44,3%. Рівень виконання бюджету за переважною більшістю напрямів, що фінансувалися з місцевого бюджету прийнятний, але за окремими основними напрямками обсяг видатків скоротився. Зокрема це стосується соціального захисту і соціальної допомоги та охорони здоров'я – обсяги видатків за зазначеними галузями значною мірою залежать від надходжень трансфертів. Натомість, видатки за галузями «Житлово-комунальне господарство» та «Транспорт» у I півріччі 2020 року зростали високими темпами, що було зумовлено реалізацією владою міста інвестиційних проєктів, у тому числі за рахунок позикових коштів.

Основним напрямом видатків бюджету залишалось фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Значні обсяги видатків здійснюються також за напрямом «Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю».

Питома вага капітальних видатків у видатковій частині бюджету міста становила 16,3% й перебувала на вищому за середній рівні. Обсяги капітальних видатків, що здійснюються з бюджету міста, та їх питома вага у структурі видаткової частини перевищують відповідні показники бюджетів інших міст, співставних за чисельністю населення та адміністративно-територіальним значенням. Протягом I півріччя

2020 року з бюджету міста фінансувались видатки на обслуговування прямого боргу Одеської міської ради та спрямовувались кошти на його погашення. Обслуговування та погашення боргових зобов'язань міської ради проводилось відповідно до укладених угод та з урахуванням можливостей щодо дострокового погашення. Питома вага видатків на оплату відсотків за запозиченнями, здійсненими до бюджету розвитку, була низькою та не перевищувала встановлені Бюджетним кодексом України норми.

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Одеської міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проєктів з відновлення міської інфраструктури та об'єктів житлово-комунального господарства, а також забезпечення розвитку сучасної інфраструктури міста. Одеська міська рада проводить зважену та ефективну боргову політику. Зобов'язання за запозиченнями, залученими міською радою, виконувалися відповідно до укладених угод у повному обсязі.

Станом на 01.07.2020 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позиками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах, та зобов'язань за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку міста у 2017, 2018 та 2019 роках. Обсяг прямого боргу станом на 01.07.2020 р. становив 1 892,69 млн. грн. (без урахування середньострокових позик, залучених з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах), сукупний обсяг гарантованого боргу – 900,27 млн. грн. у гривневому еквіваленті за курсом НБУ на дату складання звітності. За результатами I півріччя 2020 року, як і в попередніх періодах, місто зберігало помірний рівень прямого та консолідованого боргу. Пряме боргове навантаження станом на 01.07.2020 р. перебувало на помірному рівні та становило 21,2% затвердженого на 2020 рік з урахуванням змін обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів. Співвідношення обсягу консолідованого боргу до затвердженого на 2020 рік з урахуванням змін обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становило 31,3%, що також відповідало помірному рівню.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Одеси підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Одеси у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	2018	2019	I півр. 2020
Податкові надходження	2 612 534,8	3 937 046,8	5 119 721,2	6 110 964,4	7 020 487,2	3 456 699,7
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	517 382,9	598 979,9	770 459,3	946 343,2	799 097,7	240 923,4
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	2 462 782,6	2 601 215,8	3 132 356,4	3 513 106,4	3 258 985,6	1 045 416,6
Операційні надходження всього	5 592 700,2	7 137 242,6	9 022 536,9	10 570 414,0	11 078 570,5	4 743 039,7
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	2 602 811,3	2 972 151,8	4 283 598,8	4 869 184,5	4 847 875,8	2 282 756,3
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	1 702 499,5	2 298 084,5	2 877 268,3	3 510 183,4	3 880 342,8	1 550 416,1
Операційні видатки всього	4 305 310,8	5 270 236,3	7 160 867,1	8 379 367,9	8 728 218,7	3 833 172,4
Операційний баланс	1 287 389,5	1 867 006,3	1 861 669,8	2 191 046,1	2 350 351,9	909 867,3
Фінансовий дохід	49,2	53 360,8	75 600,1	19 477,4	49,5	24,4
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	3 106,8	0,0	4 991,1	125 956,6	212 474,2	139 697,2
Фінансовий баланс	-3 057,5	53 360,8	70 609,0	-106 479,1	-212 424,7	-139 672,8
Поточний баланс	1 284 331,9	1 920 367,1	1 932 278,8	2 084 567,0	2 137 927,2	770 194,5
Капітальні надходження	77 109,9	169 926,0	180 534,0	131 211,4	158 953,7	55 024,2
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	13 297,7	61 580,8	56 521,9	33 462,5	54 959,4	16 691,0
Капітальні надходження всього	90 407,7	231 506,8	237 055,9	164 673,9	213 913,1	71 715,2
Придбання основного капіталу	933 636,0	1 876 878,0	2 535 215,3	2 291 570,1	2 899 730,6	650 993,0
Капітальні трансферти	97 474,6	263 026,1	563 033,6	551 965,5	328 508,0	124 576,8
Капітальні видатки всього	1 031 110,7	2 139 904,1	3 098 248,9	2 843 535,6	3 228 238,6	775 569,8
Капітальний баланс	-940 703,0	-1 908 397,3	-2 861 193,0	-2 678 861,6	-3 014 325,5	-703 854,6
Баланс після капітальних видатків	343 629,0	11 969,8	-928 914,2	-594 294,7	-876 398,3	66 340,0
Кредитування (з урахуванням повернення)	171,8	42,9	11,5	742,1	6 055,4	1 982,5
Профіцит/дефіцит	343 457,2	11 926,9	-928 925,7	-595 036,8	-882 453,7	64 357,5
Фінансування	-343 457,2	-11 927,0	928 925,7	595 036,8	882 453,7	-64 357,5
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Одеси, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	2018	2019	I півр. 2020
Профіцит/дефіцит	343 457,2	11 926,9	-928 925,7	-595 036,8	-882 453,7	64 357,5
Фінансування	-343 457,2	-11 927,0	928 925,7	595 036,8	882 453,7	-64 357,5
Зміни залишків	-209 836,2	-14 437,5	427 566,7	100 375,8	-19 244,1	-42 249,8
залишок на початок року	517 911,9	727 748,2	742 185,7	314 619,0	214 243,2	233 487,3
залишок на кінець року	727 748,2	742 185,7	314 619,0	214 243,2	233 487,3	275 737,1
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	549 000,0	649 000,0	300 000,0	0,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	-549 000,0	-649 000,0	-300 000,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	-127 972,0	0,0	509 007,8	498 545,4	906 343,8	-21 211,7
Внутрішні зобов'язання	-33 120,0	0,0	506 007,8	493 497,0	908 528,9	-19 536,5
Запозичення	0,0	0,0	506 007,8	652 497,0	1 230 528,9	331 685,4
Погашення	-33 120,0	0,0	0,0	-159 000,0	-322 000,0	-351 221,9
Зовнішні зобов'язання	-94 852,0	0,0	3 000,0	5 048,3	-2 185,1	-1 675,2
Запозичення	0,0	0,0	3 200,0	6 380,0	1 059,3	0,0
Погашення	-94 852,0	0,0	-200,0	-1 331,7	-3 244,5	-1 675,2
Інші розрахунки	-5 649,0	2 510,5	-7 648,9	-3 884,4	-4 645,9	-896,0
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Одеса, тис. грн.

Показники	2017 (виконано)	2018 (виконано)	2019 (виконано)	2020 (план)	I півр. 2020 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	5 119 721,2	6 110 964,4	7 020 487,2	8 245 687,0	3 456 699,7	41,9	102,8
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	54,8	56,8	62,2	77,6	71,8	92,5	119,9
Податок на доходи фізичних осіб	2 959 652,7	3 651 647,0	4 335 835,7	5 220 800,0	2 177 432,0	41,7	104,9
Податок на прибуток підприємств	23 123,6	22 314,3	15 820,6	900,0	5 843,5	649,3	145,5
Рентна плата	5,6	8,3	74,9	0,0	37,0		146,7
Акцизний податок	466 623,8	507 330,6	492 937,0	528 900,0	239 296,5	45,2	103,5
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю, транспортного податку)	163 508,6	205 337,7	244 899,2	279 500,0	110 197,9	39,4	98,2
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб	689 785,0	689 747,4	688 204,3	695 000,0	275 215,1	39,60	78,66
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	8 881,6	15 324,4	15 937,6	13 300,0	3 462,7	26,0	62,4
Єдиний податок	782 044,8	984 105,1	1 182 811,3	1 463 000,0	625 606,0	42,8	110,9
Місцеві податки та збори, без урахування єдиного податку та податків на нерухомість	23 500,7	32 616,0	41 125,4	41 247,0	18 081,2	43,8	106,4
Інші податки та збори	2 594,9	2 533,5	2 841,3	3 040,0	1 527,7	50,3	85,5
Неподаткові надходження	845 787,6	965 536,8	797 553,9	569 789,7	240 551,7	42,2	67,9
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	9,1	9,0	7,1	5,4	5,0	93,1	79,2
Власні надходження бюджетних установ та організацій	347 495,1	449 131,4	342 417,1	191 343,7	77 171,7	40,3	50,4
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	75 561,6	19 465,1	0,0	0,0	0,0	-	-
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	107 850,5	141 521,3	148 535,2	137 000,0	69 353,8	50,6	100,4
Державне мито	6 005,3	5 369,0	8 842,3	8 000,0	2 359,7	29,5	67,5
Плата за надання адміністративних послуг	68 908,8	74 755,9	64 902,8	69 250,0	21 553,0	31,1	75,7
Інші неподаткові надходження	239 966,4	275 294,1	232 856,4	164 196,0	70 113,4	42,7	70,1
Доходи від операцій з капіталом	180 534,0	131 211,4	158 953,7	110 150,0	55 024,2	50,0	74,7
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	1,9	1,2	1,4	1,0	1,1	110,2	87,0
Кошти від продажу основного капіталу	108 209,0	65 274,7	67 455,8	60 150,0	35 196,4	58,5	241,6
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	72 325,0	65 936,7	91 497,9	50 000,0	19 827,7	39,7	33,5
Цільові фонди	271,8	283,8	1 593,3	382,4	396,2	103,6	614,2
Разом доходів	6 146 314,6	7 207 996,4	7 978 588,1	8 926 009,1	3 752 671,7	42,0	99,0
Трансфери з державного бюджету	3 125 177,9	1 878 096,1	1 868 791,1	1 542 292,7	984 712,8	63,8	92,2
Трансфери з місцевих бюджетів	63 700,4	1 668 472,8	1 445 153,9	153 900,0	77 394,8	50,3	10,2
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	34,2	33,0	29,3	16,0	22,1	138,1	67,9
Усього	9 335 192,9	10 754 565,4	11 292 533,1	10 622 201,7	4 814 779,3	45,3	85,8

Джерело: Одеська міська рада

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету м. Одеси, тис. грн.

Показник	2017 (виконано)	2018 (виконано)	2019 (виконано)	2020 (план)	I півр. 2020 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	360 255,5	523 883,2	595 273,2	705 702,7	291 274,0	41,3	115,5
Освіта	2 544 555,3	2 695 337,5	2 887 764,3	3 296 496,0	1 620 484,6	49,2	105,0
Охорона здоров'я	1 396 969,3	1 558 334,0	1 468 798,2	998 740,2	554 986,5	55,6	87,1
Соціальний захист і соціальна допомога	1 828 720,0	1 960 216,1	1 797 483,4	564 419,1	282 752,4	50,1	29,0
Культура і мистецтво	240 826,8	100 775,8	113 121,5	108 032,6	43 550,2	40,3	101,1
Фізична культура і спорт	46 960,0	49 779,9	53 611,8	67 415,3	29 395,9	43,6	112,5
Житлово-комунальне господарство	1 511 600,5	1 949 679,3	1 820 034,5	1 631 823,5	683 437,1	41,9	116,4
Економічна діяльність, у т. ч.	X	2 046 902,8	2 811 766,8	2 507 468,8	884 164,9	35,3	89,2
Землеустрій	1 403,2	3 696,4	4 460,2	4 400,0	0,0	0,0	0,0
Будівництво та регіональний розвиток	883 979,4	873 818,2	1 420 490,0	989 088,4	309 807,0	31,3	67,2
Транспорт	968 911,6	562 798,0	771 701,3	883 759,2	361 869,9	40,9	118,0
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	X	3 833,7	4 323,3	6 396,3	2 413,8	37,7	133,5
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	106 699,9	602 756,5	610 792,0	623 824,9	210 074,2	33,7	96,5
Цільові фонди	3 216,1	X	X	X	X	-	-
Інша діяльність, у т. ч.	X	210 213,8	297 357,7	483 971,0	180 481,9	37,3	159,4
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	14 237,8	39 920,6	26 553,9	29 400,7	12 595,1	42,8	122,4
Громадський порядок та безпека	X	25 217,9	43 346,2	54 427,3	25 100,4	46,1	116,1
Охорона навколишнього природного середовища	7 109,7	15 282,0	13 336,4	11 723,2	2 121,5	18,1	34,1
Засоби масової інформації	3 252,6	3 836,7	1 647,0	2 616,3	967,7	37,0	246,8
Обслуговування боргу	4 991,1	125 956,6	212 474,2	385 803,5	139 697,2	36,2	187,1
Видатки, не віднесені до основних груп, та інші видатки	158 912,4	X	X	X	X	-	-
Разом видатків	10 082 601,2	11 095 122,4	11 845 211,4	10 364 069,2	4 570 527,5	44,1	88,4
Трансферти іншим бюджетам	181 505,9	253 737,6	323 720,0	353 278,5	177 911,9	50,4	107,5
у т. ч. реверсна дотація	156 633,5	232 300,3	305 049,0	331 056,9	165 528,6	50,0	108,5
Усього видатків	10 264 107,1	11 348 860,0	12 168 931,4	10 717 347,7	4 748 439,4	44,3	89,0
Платежі за кредитними угодами, укладеними під місцеві гарантії	0,0	0,0	0,0	141 627,5	0,0	0,0	-
Надання бюджетних позичок	300,0	320,0	0,0	400,0	0,0	0,0	-
Повернення бюджетних позичок	-187,5	-340,0	-160,0	-120,0	-80,0	66,7	100,0
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	1 262,0	6 376,1	3 262,6	2 290,0	70,2	-
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-101,0	-499,9	-160,6	-397,3	-227,5	57,3	500,4
Разом	10 264 118,6	11 349 602,1	12 174 986,9	10 862 120,5	4 750 421,9	43,7	89,1

Джерело: Одеська міська рада